

Cao Đẳng Y tế Phú Thọ - Thư viện

KM.008426

BỘ Y TẾ

PHỤC HỒI CHỨC NĂNG DỰA VÀO CỘNG ĐỒNG

(DÙNG CHO ĐÀO TẠO CỬ NHÂN Y TẾ CÔNG CỘNG)

Chủ biên: PGS. TS. TRẦN TRỌNG HẢI

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

BỘ Y TẾ

**PHỤC HỒI CHỨC NĂNG
DỰA VÀO CỘNG ĐỒNG**

(DÙNG CHO ĐÀO TẠO CỬ NHÂN Y TẾ CÔNG CỘNG)

MÃ SỐ: Đ14.Z14

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

HÀ NỘI – 2010

Chỉ đạo biên soạn:

VỤ KHOA HỌC VÀ ĐÀO TẠO – BỘ Y TẾ

Chủ biên:

PGS.TS. TRẦN TRỌNG HẢI

Những người biên soạn:

PGS.TS. TRẦN TRỌNG HẢI

PGS. TS. CAO MINH CHÂU

PGS.TS. TRẦN VĂN CHƯƠNG

TS. NGUYỄN THỊ MINH THUY

Tham gia tổ chức bản thảo:

ThS. PHÍ VĂN THÂM

ThS. PHÍ THỊ NGUYỆT THANH

LỜI GIỚI THIỆU

Thực hiện một số điều Luật Giáo dục, Bộ Giáo dục & Đào tạo và Bộ Y tế đã ban hành chương trình khung đào tạo Cử nhân Y tế công cộng. Bộ Y tế tổ chức biên soạn tài liệu dạy – học các môn cơ sở và chuyên môn theo chương trình trên nhằm từng bước xây dựng bộ sách chuẩn trong công tác đào tạo nhân lực y tế.

Sách *Phục hồi chức năng dựa vào cộng đồng* được biên soạn dựa trên chương trình giáo dục của Trường Đại học Y tế công cộng trên cơ sở chương trình khung đã được phê duyệt. Sách được các nhà giáo giàu kinh nghiệm và tâm huyết với công tác đào tạo biên soạn theo phương châm: Kiến thức cơ bản, hệ thống; nội dung chính xác, khoa học; cập nhật các tiến bộ khoa học, kỹ thuật hiện đại và thực tiễn Việt Nam.

Sách *Phục hồi chức năng dựa vào cộng đồng* đã được Hội đồng chuyên môn thẩm định sách và tài liệu dạy – học chuyên ngành Cử nhân Y tế công cộng của Bộ Y tế thẩm định năm 2009. Bộ Y tế quyết định ban hành làm tài liệu dạy – học chính thức của ngành Y tế. Trong thời gian từ 3 đến 5 năm, sách phải được chỉnh lý, bổ sung và cập nhật.

Bộ Y tế xin chân thành cảm ơn các tác giả và Hội đồng chuyên môn thẩm định đã giúp hoàn thành cuốn sách. Cảm ơn GS. Nguyễn Xuân Nghiên, GS. Lê Vũ Anh đã đọc và phản biện để cuốn sách sớm hoàn thành, kịp thời phục vụ cho công tác đào tạo nhân lực y tế.

Vì lần đầu xuất bản nên còn khiếm khuyết, chúng tôi mong nhận được ý kiến đóng góp của đồng nghiệp, các bạn sinh viên và các độc giả để sách được hoàn thiện hơn trong lần tái bản sau.

VỤ KHOA HỌC VÀ ĐÀO TẠO – BỘ Y TẾ

LỜI NÓI ĐẦU

Phục hồi chức năng cho người khuyết tật là một trong các tiêu chí chăm sóc sức khỏe được Đảng và Nhà nước ta rất quan tâm. Giáo trình “Phục hồi chức năng dựa vào cộng đồng” lần đầu tiên được biên soạn để giảng dạy cho Cử nhân Y tế công cộng của trường Đại học Y tế Công cộng.

Cuốn sách trình bày những khái niệm cơ bản về Phục hồi chức năng, các biện pháp phòng ngừa khuyết tật và các kỹ thuật đơn giản có thể áp dụng tại cộng đồng để phục hồi chức năng cho các nhóm khuyết tật khác nhau. Sách cũng đề cập đến các dịch vụ cần thiết nhằm giúp người khuyết tật hoà nhập cộng đồng, có cuộc sống bình thường như những người khác.

Chúng tôi mong được ý kiến đóng góp của đồng nghiệp và các độc giả để sách được hoàn thiện hơn ở lần tái bản sau.

Xin trân trọng cảm ơn.

PGS.TS. LÊ VŨ ANH

Hiệu trưởng trường Đại học Y tế Công cộng

MỤC LỤC

Lời giới thiệu	3
Lời nói đầu	5
Bài 1. Giới thiệu chung về khuyết tật và phục hồi chức năng	11
1. Lịch sử và quá trình thay đổi nhận thức về khuyết tật	11
1.1. Lịch sử	11
1.2. Quá trình thay đổi nhận thức về người khuyết tật.....	12
2. Dịch tễ học khuyết tật.....	13
2.1. Tỷ lệ khuyết tật	13
2.2. Phân loại khuyết tật.....	15
2.3. Nguyên nhân của khuyết tật	16
2.4. Hậu quả của khuyết tật	18
3. Phục hồi chức năng	19
3.1. Định nghĩa phục hồi chức năng	19
3.2. Mục đích của phục hồi chức năng.....	20
3.3. Khái niệm nhóm phục hồi chức năng.....	20
3.4. Các hình thức phục hồi chức năng.....	21
4. Mạng lưới phục hồi chức năng ở Việt Nam.....	23
4.1. Hệ thống quản lý chuyên ngành.....	23
4.2. Nguồn đào tạo nhân lực.....	24
4.3. Nhân lực hoạt động	24
4.4. Kinh phí.....	25
5. Phương hướng chiến lược và giải pháp phát triển phục hồi chức năng và phục hồi chức năng dựa vào cộng đồng.....	25
5.1. Chiến lược chung	25
5.2. Các biện pháp cụ thể.....	25
Tự lượng giá	28
Bài 2. Quá trình khuyết tật và chiến lược phòng ngừa	30
1. Khái niệm về sức khoẻ	30
1.1. Định nghĩa.....	30
1.2. Các yếu tố cơ bản trong hệ thống chăm sóc sức khoẻ	31
1.3. Các nội dung của chăm sóc sức khoẻ ban đầu	31
1.4. Các điều kiện quan trọng để đảm bảo sức khoẻ.....	31
2. Quá trình khuyết tật.....	31
2.1. Quá trình gây bệnh	32
2.2. Quá trình khuyết tật.....	32
3. Phòng ngừa khuyết tật	33
3.1. Chiến lược phòng ngừa khuyết tật của Liên Hiệp Quốc	33
3.2. Các biện pháp phòng ngừa khuyết tật.....	34
3.3. Cách phòng ngừa cho một số khuyết tật cụ thể	35
Tự lượng giá	39

Bài 3. Phục hồi chức năng dựa vào cộng đồng	41
1. Các khái niệm chung về phục hồi chức năng dựa vào cộng đồng.....	41
1.1. Sự thay đổi quan điểm trong cung cấp dịch vụ phục hồi chức năng cho người khuyết tật.....	41
1.2. Phục hồi chức năng dựa vào cộng đồng.....	42
1.3. Các nguyên lý cơ bản về mặt lý luận của Phục hồi chức năng dựa vào cộng đồng	43
1.4. Phân loại khuyết tật của Tổ chức Y tế Thế giới và cách phát hiện nhu cầu cần phục hồi	45
2. Các bước triển khai chương trình Phục hồi chức năng dựa vào cộng đồng.....	47
2.1. Các bước triển khai chương trình Phục hồi chức năng dựa vào cộng đồng.....	47
2.2. Phân cấp trách nhiệm trong chương trình Phục hồi chức năng dựa vào cộng đồng....	49
2.3. Các yếu tố để triển khai và duy trì chương trình Phục hồi chức năng dựa vào cộng đồng.....	51
3. Phương pháp giảng dạy và tư vấn cho nhân viên y tế cộng đồng và gia đình người khuyết tật.....	57
3.1. Khái niệm về dạy và học.....	57
3.2. Những yêu cầu đối với người dạy và người học	57
3.3. Các hình thức dạy – học.....	57
3.4. Mối liên quan giữa hình thức dạy – học và nội dung cần truyền tải	58
3.5. Giảng dạy và tư vấn phục hồi chức năng trong các lớp tập huấn tại xã, phường...58	
3.6. Các bước để tổ chức một khoá học Phục hồi chức năng dựa vào cộng đồng	59
4. Kết luận.....	60
Tự lượng giá	60
Bài 4. Kỹ thuật phục hồi chức năng cho một số dạng khuyết tật trong chương trình phục hồi chức năng dựa vào cộng đồng	63
1. Phục hồi chức năng cho nhóm khó khăn về vận động.....	63
1.1. Định nghĩa người có khó khăn về vận động.....	63
1.2. Nguyên nhân người có khó khăn vận động	63
1.3. Các dấu hiệu phát hiện trẻ em và người lớn có khó khăn về vận động	65
1.4. Các hình thức tập vận động.....	66
1.5. Một số kỹ thuật phục hồi chức năng cho người khó khăn về vận động	67
1.6. Một số dạng khó khăn về vận động thường gặp và cách phục hồi chức năng.....	70
2. Phục hồi chức năng cho người khuyết tật về nghe và nói tại cộng đồng	80
2.1. Định nghĩa.....	80
2.2. Nguyên nhân gây khó khăn về nghe và nói	80
2.3. Cách phát hiện những người có khó khăn về nghe nói	81
2.4. Phục hồi chức năng cho người khó khăn về nghe nói.....	81
3. Phục hồi chức năng cho người có khó khăn về nhìn	83
3.1. Định nghĩa và nguyên nhân gây khó khăn về nhìn	83
3.2. Cách phát hiện người khó khăn về nhìn.....	84
3.3. Chăm sóc và phục hồi chức năng cho người có khó khăn về nhìn.....	85
4. Phục hồi chức năng cho người chậm phát triển trí tuệ	86
4.1. Định nghĩa.....	86